

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno risane knjige itd. je pošiljati
samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarša
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— "
četrt leta 2:50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznani sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne
stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarša
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Dnevi slovanskega učiteljstva v Belgradu.

Češki listi poročajo o skupščini srbskega učiteljstva sledeče: Letošnji shod učiteljstva iz kraljestva srbskega se je vršil posebno slavnostno, prvič, ker se je vršil shod prvičkrat v „Učiteljskem Domu“, ki je bil lani dogotovljen, drugič, ker so se shoda udeležili zastopniki slovanskega učiteljstva iz Avstrije.

„Učiteljski Dom“ je krasna stavba na križišču dveh glavnih belgrajskih ulic, in najlepši dokaz za srbske šolske razmere je, da so med temi, ki so prispevali za „Učiteljski Dom“, mnogoštevilno zastopani srbski trgovci in kmetje-poljedelci. Vlada sama je prispevala 50.000 dinarjev, mesto je dalo stavbišče v ceni 20.000 dinarjev. „Učiteljski Dom“ je trnadstropna stavba s tremi pročelji; v njem je penzionat za učiteljske otroke, knjižnica, zbirka narodne umetnosti, zbirka učnih pripomočkov, stalna šolska razstava, uradne sobe, dvorane za shode. Sploh bi človek zamenjal primerjal srbske razmere z našimi.

„Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji“, ki ima namen po svojih pravih stopati v zvezo tudi z učiteljskimi organizacijami drugih narodov, je z veseljem sprejela povabilo srbskih učiteljev in je poslala na njih shod sledeče zastopnike: predsednika Hajneyja (z Morave), podpredsednika Skalickega (iz Češke), Stanislava Nowaka (iz Krakova), Ukrajina Jakymovskega in člane odbora: Bogdana Skalo (Češka) in Ivana Stronskega (Ukrajina). Poleg tega je bil posebej pozvan Jožef Ulehla (z Morave), ki je kot priznan češki pedagog slavil letos svojo 60. letnico.

Občni zbor (posebna skupščina) „Učiteljskega združenja v kraljestvu Srbskem“ se je vršil dne 18. t. m., naslednje tri dni pa je bil splošen shod (obča skupščina).

Na občnem zboru so bili z navdušenjem sprejeti predlogi, ki jih je podalo predsedstvo „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“:

1. Ustanovi naj se Slovanska učiteljska posredovalnica, ki naj druži slovansko učiteljstvo pri prosvetnem in vzgojnem delu, ki naj podaja poročila o slovanskem šol-

stvu, o pedagoški literaturi in o življenju slovanskih narodov.

2. Ustanovi naj se Vestnik, ki bo glasil te posredovalnice.

3. Da se učiteljstvo priuči slovanskim jezikom, naj se omogoči češkim učiteljem med počitnicami bivanje na Srbskem, srbskim pa na Češkem.

4. V Belgradu naj se ustanovi slovanska pedagoška knjižnica.

5. Posredovalnica naj poskrbi, da se čim prej izdajo diferencni slovarji slovanskih jezikov.

Na občnem zboru so bili slovanski gostje in njih predlogi navdušeno sprejeti. Na to so se obravnavale sledeče teme: Splošen pregled narodne šole in dela v nji. — Učitelj in njegovo prosvetno delo med narodom. — Pripomočki k nazornemu pouku.

K prvemu referatu je govoril po referentu ravnatelj Jož. Ulehla, ki je v enournem govoru podal nekatere svoje nazore o tem, kako naj bi se srbska narodna šola osvobodila nemškega vpliva, kako naj se nasloni na nove vzore. Učiteljstvo naj zbira material za prirodoopis srbskega otroka. Šola bodi kraj radosti, zato naj bodo učiteljstvu vzor pedagogi: Komenski, Rousseau, Tolstoj, Spencer. (Govor priobči Srbski Pedagoški Vestnik.)

Na zborovanju učiteljstva je bil vse tri dni prisoten naučni minister Ljuba Jovanović in referent za šolstvo dr. Dušan Rajčić. Iz govora, ki ga je imel naučni minister ob začetku zborovanja, so dobili slovanski gostje vtisk, da stoji na čelu ministrstva prosvete mož, ki ni le strokovnjak v šolstvu, ampak tudi prijatelj prosvete, šole in učiteljstva. O tem so se prepričali slovanski delegatje še bolj drugi dan, ko so bili sprejeti pri ministru v več nego enourni avdienci, pri kateri se je govorilo o najbolj različnih šolskih vprašanjih.

Banketa, ki je bil prirejen na čast slovanskih gostov, se je udeležil tudi minister in referent: v napitnici je minister izražal svoje veselje nad tem, da vlada soglasje med njim in učiteljstvom in da je pripravljen srbski šoli posvetiti vse svoje sile.

Slovanski gostje so budi v Belgradu splošno pozornost in so bili povsod prijateljsko sprejeti. Vodja jim je bil belgrajski

učitelj Jovan Popović, ki je bil letos na poučnem potovanju po Češkem.

Tako so zastopniki „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“ sklenili s srbskimi tovariši prijateljske zveze.

Pozitivno delo „Društva slovenskih učiteljic.“

Ljubljana, 25. avgusta 1912.

Upamo si trditi, da si je »Društvo slovenskih učiteljic« izbralo pravo pozitivno pot svojega društvenega delovanja.

Tiho, mirno in vztrajno deluje za izobrazbo svojih članic. Tu se poteguje za ustanovitev ženske meščanske šole, tam za to in ono nameščenje svoje članice; na tretji strani pa prireja tečaje, ki so za članice ne le potrebni, temveč jako koristni.

Letos je priredilo to društvo dvojje tečajev hkrati: enega za izobrazbo v šivanju in drugega za izvežbanje v kuhanju.

In komaj sta bila zaključena ta dva tečaja, se je pričel za slovensko učiteljstvo splošno v Ljubljani še meščanski tečaj, ki ga je priredila Slovenska šolska Matica.

Dne 24. t. m. je bil zaključen kuharski tečaj in štirinajst dni prej šivalni tečaj, kakor smo o zadnjem že poročali.

Za te važne počitniške kurze ima pri nas največjo zaslugo tov. Jerica Zemljanova, ki si je ogledala razne ženske (posebno češke) zavode in je po njih zgledu tudi pri nas otvorila počitniške kurze.

Naučno ministrstvo je doslej vsaj z malimi zneski podpiralo te kurze, vredni pa bili večje podpore, ako se pomisli na veliko važnost, ki jo imajo taki kurzi ne le za posamezne učiteljice, ampak za šole sploh in za splošno gospodinjstvo vzgojo. Prejalsle bo tudi naša šola po deželi zahtevala od učiteljic več kuhinjskih zmožnosti. Vnema, s katero se naše učiteljice udeležujejo učiteljskih kurzov, je najlepše izpričevalo za njih dobro voljo, da izpopolnijo vsestransko svoje znanje.

Letošnjega kuharskega kurza se je udeležilo pod vodstvom tov. J. Zemljanove 13 učiteljic, in sicer: Mira Engelman, Marica Bulc, Cilka Vilman, Antonija Vižin, Maža Mochelska, Francka Zemljan, Zlata

Levstik, Mija Škerjanc, Minka Jerman, Antonija Terpin, Josefina Škerjanc, Ana Lapornik, Jos. Vatovec, Alojzija Baša.

V kuharskem kurzu je glavna stvar praktično kuhanje, ki ga pojasnjujejo predavanja voditeljice. Poleg tega je bilo v kurzu več predavanj splošnega značaja, ki so imela za predmet razna vprašanja, ki so važna za učiteljice.

Največ je predaval g. dr. M. Rus o higieni kuhinje, o higieni otrok, o šolski higieni, o prvi pomoči pri bolnikih in o raznih medicinskih vprašanjih. Gosp. svetnik Milčinski je predaval o mladih zločincih in o varstvu zanemarenih otrok. Gospod ing. Turk o hranilih, gospod Ribnikar o gospodinjstvu in gosp. dr. Lipold o pravu z ozirom na ženske. Tako je nudil kurz vsaki gojenki strokovne in splošne izobrazbe. — Ob sklepu je priredila kuharska šola zaključni obed, ki je imel namen pokazati uspehe kuharskega kurza. Obeda so se udeležili: g. dež. šol. nadz. Hubad, gospa nadz. Levčeva, gospod svetnik Senekovič, za vlado komisar dr. Vončina, gđna. Wessnerjeva, ga. Maroldova, gđna. Žerjavova, gg. predavatelj in poročevalci listov. G. grof Chorinsky se je opravičil z laskavim pismom.

Obednica zavoda »Mladike«, kjer se je vršil počitniški kurz, je bila primerno okrašena. Menu je obsegal: zelenjavna juha, parmezanski podrug, pečenka slovenskih učiteljic, slovanski štrukelj, pečeni piščanci, kisa in sladka solata, planinska torta, pecivo, sadje, sir, črna kava. — Vsa jedila so bila okusna in so dajala vsem gojenkam odlično izpričevalo. Pri obedu je predsednica »Društva slov. učiteljic« pozdravila goste in se je zahvalila predavateljem in vsem, ki so kurz podpirali. Na to se je gospodična Cilka Vilman v laskavih presrčnih besedah zahvalila gđc. J. Zemljanovi, ki je kot učiteljica in tovarišica vzorno vodila kurz in s pravo ljubeznijo do stvari pripomogla, da so gojenke dosegle tako lepe uspehe. V znak hvaležnosti so gojenke izročile gđni. Zemljanovi lep šopek. Na to je pohvalil s kratkimi besedami g. dež. nadz. Hubad uspehe kuhinjskega kurza in je želel, da bi imeli ti kurzi tudi v bodoče enake uspehe. Prvo-

LISTEK.

Ellen Keyeva — učiteljica.

Referirala na III. abit. sest. tov. Ana Črnagojeva.

Ni moj namen, podati životopisa velike švedske pisateljice in prvobornice za žensko stvar, katere ime se je zaneslo širom sveta. Ne, samo eno izmed njenih del vam hočem podati v kratkih potezah, delo, ki govori o šoli, kakršna ne bi smela biti, in govori o sanjah, ki jih je ustvarila njena velika duša o šoli.

Kakor je Rousseaujev Emile velik in opravičen protest izraziti individualnosti proti vsem ozkim sponam vzgoje in vzgojiteljev, kakor žari iz tega dela tako živ, goreč srd proti vsem formam, frazam, komedijantstvu in malenkostnosti vzgoje, istotako se širi iz vseh vrst spisa Ellen Keyeve »Šola bodočnosti« po vsem svetu klic po svobodi, svobodi vzgoje v šoli.

Spominjam se na stavek, ki sem ga čitala nekoč: Človek je produkt časa, čas sodi človeka. — To je res. Toda so tudi ljudje, ki rode čas, t. j. dvignejo se s samostojno silo nad mehanski vpliv okolice, premotrijo z jasnim pogledom razmere in v njih delujoče sile ter izkušajo s krepro

voljo premagati sočasni tok ter mu dati novo smer.

To so duševni velikani, ki vladajo svoj čas in z njim tudi še stoletja pozneje. Kolikor poznavamo teh velikanih in njih življenje, povsod moremo opaziti, da so bili vzgojeni drugod, ne v šoli ali vsaj ne v šolah današnjega pomena. Največkrat je bil slučaj, izkušnja, trpljenje v mladosti, izmaknjene knjige, samovoljna izbira snovi, ki je vplivala nanje tako mogočno, da se niso izgubili med maso, temveč ostali na površju in imeli moč pregledati vso sodobnost.

In vzgajati take ljudi, ki so zmožni, da vodijo svoj čas, to je, kar zahteva Ellen Keyeva od šole. Noče šol, ki nam vzgajajo mase, vzgajališče se ji hoče, ki bi nam dala človeka, ki ve, da je sreča življenja odvisna le od njegove sile in ve tudi, da morajo to silo voditi le one ideje, ki so zmožne osrečiti ljudstvo ter ustanoviti mir in zadovoljnost na zemlji.

Poglejmo si malo, kako si ona predstavlja šolo prihodnosti!

Najprej, in sicer z vsjo odločnostjo, se obrača proti prvim šolam, proti otroškim vrtcem.

Res je sicer, da je za one matere, ki so zaposlene izven doma, otroški vrtec prava sreča. Toda s tem, da se poučujejo tu triletni otroci po gotovih načrtih, da

se morajo ukvarjati s tisoč nepotrebnimi, majhnimi in neumnimi deli, s tem se umori otrokova živahnost, se zataji njegova življenska moč, z eno besedo: razvoj njegove individualnosti silno trpi na tem. Popolnoma nemogoče je, da bi spoznali otroke — posebno pa majhne otroke — v otroškem vrtcu ki znajo komaj govoriti, dodobra tako, kakor bi jih lahko poznala njihova mati. In kot edino nadomestilo otroških vrtecev bi pustila Ellen Keyeva veljati predlogu ameriške pisateljice, da bi namreč vsaka za to zmožna mati vzela v svoje varstvo nekaj tujih otrok in jih vzgajala zaeno s svojimi. Toda o kateri materi se more z gotovostjo reči, da je za to zmožna? Saj je ravno duševno nespornost med starši in otroki tako mnogokrat krivo najhujših domačih preprirov.

Keyeva imenuje otroški vrtec tvornico, katere produkt so otroci, ki jih gre 20 na tucat. In iz te tvornice jih pošljejo potem v drugo, tej enako, v ljudsko šolo. Šolski red, metoda, sistem, disciplina, to je, kar navadno tako jako poudarjajo o šoli in njenih dobrih straneh. In če imamo tako dobro razvito šolo, tako fine metode in disciplino, odkod pride, da je vendar resničen Dumasjev izrek: Imamo toliko pametnih otrok in tako malo pametnih ljudi?

Vsi otroci, tako silno različni, vsi pridejo v en razred in vsi imajo enako matematično natanko razdeljen čas. Eno uro zgodovine, eno uro krščanskega nauka, ravno toliko prirodoslovja, potem zopet vsi enako eno uro risanja ali ročnega dela. In drugi dan ravno tako in tretji dan istotako in to gre dan za dnem, mesec za mesecem, leto za letom. Se tisto malo, kolikor ostane otroku prostega časa, mora porabiti za učenje lekcij in za domače naloge.

Ali je čudno, da se možgani utrudijo, da duše otope in učenec obupa, da bi mogel še kdaj svobodno zadihati in se po svoji volji poglobiti v predmet, ki ga mika in vleče, obupa in postane površen, delo vrši potem samo še popolnoma mehnično.

Otrok postane samo stroj, ki se pokori splošnemu javnemu mnenju, ki vlada v šoli, kateremu si ne upa nihče izmed otrok ugovarjati in ki ima na mehko dušo otrokovo nepopisen vpliv. Tisoč malenkostnih pravil drži šolski red in disciplino, kako bi se pod temi mogel otrok svobodno razviti?

In tako je mogoče, da veljajo ravno tisti mirni, tihi, brezosebni otroci za zgled vsem drugim, ker store popolnoma vse, kar se zahteva od njih. Bolj če so do vzetni za dresure in čim manj neprimlik ima

mestnik, svetnik g. Senekovič, je nato priporočal gojenkam, da bude povsod znanje za »Mladiko« in da ji pridobimo mnogo prijateljev. Nazadnje se je zahvalila gđna. voditeljica Jerica Zemljanova vsem za njih naklonjenost, svojim gojenkam pa za marljivost in pozornost, s katero so pri-sostvovala pouku. S tem je bil obed zaključen, in gostje so se razhajali z željo, da bi bilo vsake počitnice omogočeno našim učiteljicam izpolniti svojo izobrazbo v gospodinskem kurzu »Društva slovenskih učiteljic«.

Ljudska izobrazba izven šole.

Predaval na III. sestanku jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk dne 16. malega srpana 1912 v Ljubljani Drago Gonsi.

Veselo življenje!

Ne poznamo časa, v katerem bi lahko ljudje trdili s tako smelostjo te besede kakor mi. Življenje jim je navadno nudilo premalo veselja. V srednjem veku, v 15., 16. in 17. stoletju lahko to večkrat opazujemo. Za reformacije, kakor tudi za kmetijskih uporov. V prvi dobi so nastopili znani skakači. Ti, kakor uporniki, so bile družbe takih, ki so hrepenili po vselem in burnem življenju; prejšnje jim je bilo enolično. Hoteli so se približati vsakdanjemu življenju, ki so ga uživali le višji stanovi in duhovščina.

Užitek in odpoved! To sta dve točki, med katerima se je pomikala velika množica človeštva in se v svoji zmoti podajala na vse strani: od užitka k odpovedi in nasprotno. Toda najvažnejšo tretjo točko — spoznavo — je poznala le mala četa višjih. Brezdomno trdim, da je ta točka najvažnejša. V tej se zvišuje naša doba nad vsemi prejšnjimi; in sicer v tem, da so vsakemu, tudi siromaku in najnižjemu odprta vrata do srečne bodočnosti, ki se skriva v hrepenenju po resnici. Vsakemu je možno doseči nerazrušno veselje, ki nam ga dajeta veda in znanstvo, bodisi da nam pojasnujeta prirodne uganke ali pripovedujeta o preteklosti človeštva ali nas pa celo vodita v skrivnostne globočine človeške duše.

Tekom zadnjih 10 let lahko zasledujemo gibanje, ki ga mnogi ne razumejo in razne verske, socialne ali politične družbe sovražijo. Mnogo mož in tudi žen, ki so si tekom časa prisvojili mnogo znanstva, se je napotilo med narod in ga poučuje. Ti ne skrivajo svojega znanstva pred drugimi, kakor so delali svečeniki in vražarji starih narodov. Ni jim bilo dosti, narodu v obliki suhoparne znanstvene knjige podati svoje znanje. Delite po bratovsko z nami, kličejo narodu! Kaj nam služi kot hrana, tudi za vas ne bo strup. Kaj nam življenje olajšuje, ga tudi vam ne bo otežilo! Prejmite od nas, kaj je nam prijetno: pouk, zabavo, veda in znanstvo; za življenje in za vaš poklic, za delo in za urice počitka; za vas in za iste, ki jih ljubite; za družbo, v kateri živite in delujete; za domovino, ki ji služite in za narod, katerega »zeleno vejica« bodete!

Znanje nas dela svobodne člane človeške družbe!

Spoznavanje nas dela srečne!

Razvite torej svojega duha čez vsa znanstva in človeške zadeve in skrbite, da postanete zreli za veda in znanstvo! Kdaj pa boste zreli? — Če spoznate za važno in postransko kot postransko.

Ne veste, kaka sreča vam sije. Lastnosti, ki sedaj v vas spiijo, se bodo zdramile in okrepile. Postanete harmonični ljudje. Čutili se boste okrepčane, da boste koristili sebi in drugim, posameznim in družbi! Sami boste ustvarjali nove moči, ki bodo plavale v morje človeškega

šola z njimi, tem bolje je zanje — a nikdar za otroka. Lahko trdimo, da ravno trmasto individualni, originalni otroci so oni, iz katerih se da napraviti kaj velikega. In ravno to, da dosedanje šole niso razdeljene na razrede po inteligentnosti, to je njihova največja napaka. Medtem, ko se eni učenci mučijo, da dohajajo, so drugi s stvarino že davno gotovi, in se potem v brezdelju dolgočasijo.

Koliko govore dandanes o individualnem razvoju otroka, o njegovem samostojnem delu, in kaj je v resnici! Kadar pride na to, da bi se imele te visoke ideje uporabiti takrat, ima vsa otrokova okolica tisoč ugovorov, in slednjič mora otrok vendar delati tako, kakor mu kažejo njegovi vzgojitelji. Če pa se predrzne, da misli svoje misli, tedaj ga imenujejo trmoglavca, svojevoljneža, neobgljivca.

Naloga šoli, oziroma vsej vzgoji bi morala biti edina, da postavi otroka pred njegovo lastno vest in mu reče: Vidiš, tako ti pravi vest, delaj tako in ne drugače. Vzgojiti pa bi morali otroka tako, da bi se z n a l ravnati po svoji vesti, saj mu to dostikrat ni niti mogoče. (Konec.)

uma. — Ni vam treba znati za veda in znanstvo, temveč za svoje življenje; za svoje življenje si zbirajte spoznanje!

Izgubljeno bi bilo življenje, naše in vaše, življenje učečih in poslušajočih, če bi ne bil naš največji smoter: vzdigniti kolikor mogoče največjo množico človeštva na stopnjo današnje kulture!

Vsakemu posameznemu podajmo to, kaj mu je primerno, česar si želi; mogoče tudi to, zakaj vemo, da tiči v njem nevedoma. Z veseljem mu dajmo svoje znanje; vidi naj, da mu to storimo z veseljem in gotovo bo tudi njemu pripravilo mnogo veselja.

Tako bo nastala nova pedagogika, socialna pedagogika, ki svoja krila razprostre čez vso zemljo in vse stanove.

Vprašamo se, kdo naj bi pač v prvi vrsti prevzel to nalogo. Brezdomno razna družstva. Imamo cela družstva, ki nosijo po krivici ali pomotoma — ne vem — taka imena. Imenujem naša izobraževalna družstva s prilastkom »katoliška«. Že skoraj v vsaki vasi imamo tako ali slično društvo. Ta družstva bi naj bila nekaki posredovalci med kulturo in narodom. Njihov najvišji smoter bi naj bil: vse svoje delovanje tako urediti, da bi koristila vsemu narodu in se tako povzdignil ljudski blagor. Ali pa je tako? Ne! — Ali je namen teh društev ta? Že zopet ne! Ali delujejo za narodov blagor? Še tretjič ne! In zakaj ne? Ker jih vodijo ljudje, ki sovražijo vsakega, ki se jim ne priljuje in ne hlina. Zato sovražijo ti vse te ter hujskajo in ščuvajo proti njim, ker se nočejo in ne znajo prilizovati. — Kaj se godi na njihovih zborovanjih? Ljudstvo se ščuva proti učiteljstvu, češ, to so brez-značajneži, nasprotniki cerkve itd.

Žal, da imamo take ljudi! Bog jim gotovo ni odločil za njihov vsakdanji kruh te strokovne hujskarije. Zbrali so si jo sami in se v njej vedno boljbolj vadijo. Toda ne ustrašimo se jih! Njihovo pogubno delovanje naj nas bodri še k vztrajnejšemu delu. Saj je naša glavna naloga: vzgojevati narod in ga poučevati, pridobiti narodni družbi in domovini zveste privrženke.

Kdo naj bo naš učenec?

Ves narod.

Ne posamezno, gospodarsko ali socialno sestavljena družba. Ne delavec, ne kmet, ne rokodelc in ne meščan. Delavec ni delodajalec, kmet ni meščan, trgovec ni rokodelc. Vsi se naj snidejo, da skupno delajo in se učijo. Tako bo imel tudi učitelj in učenci največ koristi.

Stojimo na čelu velikega in narodnega dela. Dela, ki mogoče nima konca, ker bomo ljudstvo šele tedaj spoznali, ko bodo iz globočin prihajale gručice in drvele R luči. To pot k luči olajšati, to bodi naša skrb in naloga. Vidimo in hodimo po tej poti, ki nas vodi do smotra, da učence usposobimo za sodelovalce. Poznamo tudi nevarnosti, ki na potu prežijo. Delajmo torej z največjo verno in silo, da se jim izognemo ali jih obvladamo. Parola našega delovanja se ne sme glasiti »ceno in slabo«. Kako se ognemo nevarnosti, to je stvarno vprašanje, vprašanje metodike, vprašanje tistih, ki učijo. Kaj naj učimo? Kako naj učimo? Kdo naj bo učitelj in voditelj? (Dalje.)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrov na zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca julija K 110.066 29.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Razpust strok. organizacij francoskega učiteljstva.

Dne 23. avgusta, ko se je vrnil Poincaré iz Rusije, je francoski ministrski svet sklenil na predlog naučnega ministra Sinistkana, da se morajo do 10. sept. vse dose danje učiteljske strokovne organizacije razpustiti.

24. avg. je izšla sledeča okrožnica: Vlada more pripustiti samo učitelje, ki vzgajajo otroke v duhu pravosti, resnosti in varnosti države. Sindikati učiteljski so na shodu v Chambery manifestirali proti tem čustvom; škandal tega shoda se ne sme ponoviti. Ti sindikati so nepostavni, ker so postali središče politične agitacije, in ognjišča narodnega prevrata, česar vlada ne more trpeti. — Zakaj je prišel ta odlok vlade. Francoski učitelji imajo staro močno in bogato organizacijo t. zv. Les Amicales. Ta organizacija pa je zastarela in je postala le nekako podporno društvo, ki se za stanje učit. stanu ne briga.

Zato so mlajši učitelji ustanovili l. 1905. svojo strokovno organizacijo, po zgledu de-

lavskih organizacij. L. 1906. je iz tega nastala narodna zveza, l. 1907. pa se je v Nantesu sklenilo, da pristopi učiteljska organizacija k »Strokovnemu delavskemu združenju« (Confederation générale du travail) v Parizu. L. 1910 se je to uresničilo. Letos pa je na shodu v Chambery 50 strok učiteljstva z več nego 6000 člani manifestiralo za skupnost z delavskimi organizacijami.

Vlada je nastopila proti učiteljskemu sindikatu, ker se je v sindikatih širil protimilitaristični duh. Učiteljstvo ni šlo zaradi tega v organizacijo, niti zaradi tega, da bi vzgajalo »protidomovinsko«, ampak zato, da si pomore v svojem stanu, ker je vlada zanj doslej malo storila. Dogodek je zanimiv, ker kaže boj učiteljstva v franc. republiki za svoj stan.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Šentlenski okraj je zborovalo l. avgusta pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Navzoče je bilo veliko število udov in imeli smo čast pozdraviti tudi goste gospico Serbec, gosp. dr. Šumenjaka in phil. Kovačiča. Predsednik tov. Maurič prečita dopis članov od Sv. Barbare, v katerem naznanjajo izstop iz društva zaradi dopisa v »Učit. Tov.«. Ker pa je bil tajnik napačno informiran, prosi navzočega člana od Sv. Barbare tov. Krajnc naj mu razžaljeni odpuste in odstopijo od svojega sklepa, kar so tudi storili.

Tov. Klemenčič je podal navzočim izborni referat o nemškem pouku v ljudskih šolah. Teze so sledeče: 1. Kjer potrebe niso dane za pouk v nemščini, naj ta odpade ali pa se poučuje kot prosti predmet. — 2. V ostalih krajih naj se uvede kot obvezni predmet. — 3. Naj se mu odkaže toliko ur, da bo se smoter tudi mogel doseči, in sicer na nižji stopnji tri do štiri ure, na višji štiri do pet ur. — 4. Ure se naj vzamejo od takšnih predmetov, da tem izguba ne bo preveč na kvar. — 5. Smoter bodi: Učenci se naj usposobijo razumevati in zasilno govoriti nemški jezik o predmetih iz vsakdanjega življenja, znati gladko čitati in poznati glavne točke nemškega pravopisa. — 6. Za Spodnje Štajersko naj se izdajo posebni učni načrti. — 7. Pouk se naj prične pred tretjim šolskim letom. — 8. Učitelj se naj poslužuje anal.-nazorne metode, ki jo naj na srednji in višji stopnji menjava z anal.-berilno metodo. — 9. Naj se obrzdi Schr.-Bez. Nem. vadnica, ki pa se naj v novi izdaji temeljito pregledajo in v mnogem oziru olajšajo. Četrty del I. vadnice pa naj popolnoma odpade.

Temu predavanju so potem sledili še razni predlogi, kakor tudi naj se oglase predavatelji za prihodnje zborovanje. Oglasila sta se tov. Krajnc in gosp. dr. Šumenjak. Nato zaključil predsednik zborovanje in prosi, naj se tudi drugih zborovanj člani tako številno udeležijo.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj priredi dne 4. in 5. septembra t. l. izlet na Ivančico na Hrvatskem. Odhod iz Ormoža dne 4. septembra popoldne ob 4. uri z brzovlakom čez Čakovec in Varaždin. Prenočevanje v Ivančih. Dne 5. septembra zaran izlet na goro. Popoldne ob 5. uri povratek v Ormož — istotako z vlakom. Stroški za osebo bodo znašali približno 10 K.

Dobro došli so nam tudi tovariši in tovarišice iz drugih krajev. Ti se naj saj do 2. septembra javijo pri podpisnem, da moremo približno število izletnikov v Ivance naznaniti.

Ako bo 4. septembra slabo vreme, se izlet vrši 7. in 8. septembra.

Jos. Rajšp, Ormož-okolice.

Politiški pregled.

* Češki listi proti dopustu učiteljstva o priliki evharističnega kongresa. »Češke slovo« priobčuje sledeči odlok, naslovljen na okrajne šolske svete na Češkem, datiran z dnem 22. t. m.: V zadevi dopusta učiteljstva o priliki evharističnega kongresa na Dunaju: Zaradi dovoljenja ministrstva za uk in bogočastje je dati javnim učiteljskim močem, ki se hočejo udeležiti evharističnega kongresa na Dunaju, primeren dopust. Če je potrebno, se lahko prične šolski pouk namesto 15. septembra šele 18. septembra po končanem evharističnem kongresu. — »Češke slovo« pripominja k temu odloku: Izražamo svoje največje ogorčenje proti takemu postopanju šolskih oblasti ter pričakujemo, da se naše napredno učiteljstvo ne bo posluževalo tega dopusta.

* Odlikovanje. Deželnemu šolskemu nadzorniku v Zagrebu, Antonu Cuvaju, bratu hrvaškega kralja, komisarja, je podeljeno plemstvo s pridevkom »od Carevdara«.

* Novi topovi. Na Dunajskem kame-nem polju so se vršili poizkusi z novimi

30,5 cm kalibrskimi poljskimi havbicami. Projektili tehtajo 350 kg vsak, visoki so čez en meter ter vsebujejo 40 kg ekrazita. S temi topovi so streljali na daljavo 7000 metrov, krogla je dosegla višino 4000 metrov. Učinek strela je grozen. Kot tarča je služila dva in pol metra debela železno-betonska plošča, ki jo je projektil raznesel na drobne kosce. Vojna uprava je z uspehi teh topov popolnoma zadovoljna ter hoče baje naročiti več baterij teh havbic. Strašno!

* Troški pogreba umrlega japonskega cesarja. Državni zbor je dovolil en in pol milijona jenov (okolo 7 in pol milijona kron) za pogrebne slavnosti umrlega cesarja. Vsi stroški pogrebnih slavnosti znašajo dva milijona jenov (10 milijonov kron), a en del pokrije cesarska rodovina.

Srednješolski vestnik.

** Poostreni predpisi za hrvaške srednje šole. Naučni oddelek hrvaške deželne vlade je izdal poostren disciplinarni red za srednje šole. Ravnatelji šol morajo strogo paziti, da sprejemajo v zavode le take dijake, za katere imajo sigurno jamstvo, da bodo v šoli napredovali. Nadalje se ima strogo paziti na to, da bodo koncem prvega polletja na vsak način izključeni iz prvega razreda oni učenci, za katere se je dokazalo, da so nesposobni za napredek. K maturi se smejo spustiti samo popolnoma sposobni. Predpisi glede poseta gledališč in enakih zavodov se morajo odslej izvajati. Istotako tudi naredba, ki prepoveduje srednješolcem sodelovanje pri športnih klubih. Posejanje čitalnic je strogo prepovedano. Učno osobje mora tudi paziti, kake knjige bero dijaki, ki jim je tudi najstrožje prepovedano, da so naročniki političnih listov. Dijaki, ki so napram profesorjem osorni, se morajo takoj izključiti.

** V boj za slovensko srednje šolstvo v Trstu. Vážnost slovenske srednje šole v Trstu je neizmerna, in za to zahtevo se morajo zavzeti vsi tržaški Slovenci brez razlike političnega mišljenja. Pomislimo samo, kako vrednost bi zadobila slovenska naša ljudska šola, ki mora konkurirati proti korupciji italijanskega magistrata, a ne daja svojim obiskovalcem pravice do obiskovanja srednje šole, ker slovenske šole te vrste — ni v Trstu! Vzroka propadanju slovenskih ljudskih šol v nekaterih krajih spodnje okolice je iskati samo v tej okolnosti. Človek nima poguma, da bi Slovencem, ki hočejo pošiljati svoje otroke na srednjo šolo, priporočali obisk slovenske ljudske šole, ker združen z izgubo enega ali dveh let. Zatorej vsi v boj za to našo opravičeno zahtevo z zavestjo, da pravica mora zmagati! Tudi državnozborna slovenska delegacija na Dunaju naj se zavzame za to našo zahtevo vseslovenskega pomena!

Učiteljski konvikt.

a) Darovi. Zbrana družba v gostoljubni Gnusovi hiši v Dolu pri Hrastniku 7 K; tov. Engelbert G a n g l 10 K namesto venca na grob svoji sestrični Mariji Pečetovi; tov. Ivan Benedičič 1 K. Hvala!

b) Letnina. H. Bračič, S. Gajšek, Fr. Zechner, J. Preželj in L. Kokot, vsi iz Dobove pri Brežicah. Ivan Benedičič in sopraga iz Škocjana na Dolenjskem. Mirko Govekar iz D. M. v Polju. Klotilda K u n a s z iz Suhorja pri Košani. Hvala!

c) Novi mladinski spisi. Šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom naznanjamo, da izda Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta zopet pet novih mladinskih spisov, in sicer: 1. zvezek Josip Ribičičevih spisov; 2. in 3. zvezek Andrej Rapetovih spisov; 3. zvezek Engelbert G a n g l o v i h spisov in 4. zvezek spisov Mišjakovega Julčka. V kratkem pričnemo tudi z izdajanjem spisov našega znanega mladinskega pisatelja Ivo T r o š t a. Vsi navedeni pisatelji so odstopili svoje spise Učiteljskemu konviktu brezplačno. Hvala!

Kranjske vesti.

—r— 3. gospodinski tečaj »Društva slov. učiteljic« v Ljubljani. V tem tečaju smo prejeli še naslednje poročilo: V soboto 24. t. m. se je končal tretji, letos šesttedenski gospodinski tečaj, ki ga je svojim članicam priredilo »Društvo slov. učiteljic«. Ti tečaji imajo dalekosežni pomen, izobraziti učiteljice teoretično in praktično v dobre gospodinje, da bodo v slučaju potrebe pripravljene podajati pouk v gospodinjstvu. Poleg »društva slov. učiteljic« so uvideli tudi drugi važnejši faktorji pomen gospodinskih tečajev za učiteljice in po priporočilu vlade je vis. ministrstvo naklonilo tej prireditvi znaten prispevek, ki bo kril troške za prostore in učne moči. Tečaj se je vršil v kras-